

A professional portrait of Helena Miškovičová, a woman with short, curly brown hair, wearing a blue blazer over a white top. She is standing in front of a blurred background with yellow and blue abstract patterns on the left and a modern interior with large windows on the right.

Helena Miškovičová

Od roku 2023 působí jako ředitelka sekce podpory regionů a veřejného zadávání v Centru pro regionální rozvoj České republiky.

S touto institucí je však profesně spjata již více než dvacet let a během svého působení prošla řadou vedoucích pozic. Před příchodem do veřejného sektoru nasbírala zkušenosti v bankovníctví a finančním sektoru. Je absolventkou oboru podniková ekonomika na Fakultě podnikohospodářské Vysoké školy ekonomické v Praze.

Helena Miškovičová

Zadavatelé se mohou obrátit na specialisty Centra

Kde samosprávy při veřejných zakázkách nejčastěji chybují a jak předejít tomu, aby kvůli pochybení přišly o část dotace? Podle Heleny Miškovičové, ředitelky sekce podpory regionů a veřejného zadávání v Centru pro regionální rozvoj ČR, je klíčem především včasná konzultace a právní jistota. V rozhovoru vysvětluje, na co si dát pozor při dělení zakázek, určování funkčního celku, prokazování kvalifikace i změnách smluv během realizace. Zároveň představuje služby Centra, které chce být pro žadatele a příjemce dostupnějším partnerem a pomáhat jim problémům předcházet, nikoli je řešit až ve chvíli, kdy hrozí finanční korekce.

V čem se v poslední době proměňuje role Centra pro regionální rozvoj ČR ve vztahu k samosprávám a co tento posun k partnerskému přístupu znamená v praxi?

Neřekla bych, že existovala v historii Centra chvíle, kdy bychom měli být považováni za obávaného kontrolora. Vždy jsme se snažili k příjemcům dotace přistupovat jako k rovnému partnerovi a poskytnout mu plnohodnotnou službu. Nicméně je pravda, že v poslední době naše úsilí akceleruje a má viditelné ohlasy.

Jaké konkrétní kroky v tomto směru pod vaším vedením sekce podniká?

Jednou z nevýraznějších změn bylo zavedení Konzultačního servisu, nástroje, který umožňuje příjemcům jednoduše pokládat dotazy související s jejich projektem. Dotazy zpracovávají specialisté Centra a zpravidla během několika málo dnů je zodpoví. Příjemci mají jistotu, že žádný dotaz podaný tímto způsobem nezůstane bez reakce, což výrazně zvyšuje jejich komfort. Zároveň klademe velký důraz na to, abychom vůči příjemcům vždy vystupovali profesionálně, otevřeně a zachovávali rovný přístup ke všem našim klientům. Právě otevřenost, včasná komunikace, sdílení zkušeností a získávání podnětů nám umožňují být skutečným partnerem žadatelů a příjemců a současně společně kultivovat dotační prostředí i proces veřejného zadávání.

Zaznamenáváte již od starostů a úředníků v regionech reakce naznačující, že díky tomuto novému přístupu mají menší obavy z realizace evropských dotačních projektů?

Naší dlouhodobou snahou je výrazně zmírňovat obavy příjemců z realizace evropských dotačních projektů,

” Vytvořili jsme komplexní konzultační systém, který klienty provází celým procesem administrace – od přípravné fáze a podání žádosti přes realizaci projektu, veřejné zadávání a vyúčtování až po období udržitelnosti.

případně je zcela odstranit. Naše zkušenosti ukazují, že Centrum dnes dokáže nabídnout příjemcům servis a podporu v takovém rozsahu, který jejich nejistotu významně snižuje. Vytvořili jsme komplexní konzultační systém, který klienty provází celým procesem administrace od přípravné fáze a podání žádosti přes realizaci projektu, veřejné zadávání a vyúčtování až po období udržitelnosti. Naši partneři tyto služby oceňují a hojně je využívají.

Máte konkrétní zkušenost z regionů, na které byste mohla tento přístup ilustrovat?

Z posledních aktivit stojí za zmínku také semináře pořádané Centrem na podporu příjemců programu Živel, kteří byli před dvěma lety zasaženi ničivými povodněmi na Moravě. Naše mobilní týmy vyjely přímo do postižených regionů, kde poskytovaly pomoc se zpracováním a předložením žádostí. Následně jsme

foto: sociální síť CRR

↑ 30 let zkušeností, desítky programů a proměna českých regionů – o cestě Centra i jeho další budoucnosti mluvila na výroční konferenci Helena Miškovičová

v dotčených obcích upořádali semináře zaměřené na problematiku veřejných zakázek, které se setkaly s velmi pozitivním ohlasem. Právě tím, že příjemcům aktivně vycházíme vstříc, se významně zvyšuje dostupnost i dopad našich služeb.

Série workshopů VZ TOUR prakticky objela regiony po celé České republice. S jakými nejčastějšími dotazy nebo obavami zástupci měst a obcí na těchto setkáních přicházeli?

Za jednu z největších obav lze obecně považovat právě zadávání dotovaných veřejných zakázek. V případě závažného porušení pravidel hrozí zadavateli korekce z poskytnuté dotace. Oblast veřejných zakázek je přitom velmi komplexní, čemuž odpovídá i různorodost dotazů a problémů, s nimiž se zadavatelé při realizaci svých zakázek setkávají.

Které téma z programu vyvolalo mezi účastníky vůbec největší diskuzi a ukázalo se pro praxi samospráv jako nejproblematictější?

Překvapivě se jednalo o dílčí téma související s problematikou nedovoleného dělení veřejných zakázek. Konkrétně šlo o výklad § 19 zákona o zadávání veřejných zakázek, který se týká zakázek pravidelné povahy a tedy situací, kdy zadavatel obdobné plnění pořizuje opakovaně nebo průběžně a musí při stanovení předpokládané hodnoty zohlednit jeho celkový rozsah. Mnoho zadavatelů má problém s vnímáním určitých druhů služeb například právní služby, služby projektantů jako s plněním pravidelné povahy, jejichž předpokládanou hodnotu by měli stanovit dle zmíněného paragrafu 19. Dnes už ale víme, že dotčená pravidla jsou vyložena poměrně striktně ze strany ÚOHS a daný výklad tedy může být zvrácen pouze prostřednictvím soudů.

„Jako praktickou pomůcku pro předejití chyb „z nepozornosti“ doporučujeme zadavatelům při přípravě zadávacích podmínek vytvořit určitou formu „check listu“ pro kontrolu plnění po okamžiku uzavření smlouvy.“

Plánujete další sérii workshopů?

Určitě ano. Jedná se o jednu z nejpovedenějších akcí Centra, o kterou je mimořádně velký zájem. Chceme tedy pokračovat s jejich pořádáním i nadále. Předpokládáme, že sérii workshopů zopakujeme opět na jaře roku 2027.

Velkým strašákem pro obce je stanovení funkčního celku a už zmiňované riziko nedovoleného dělení zakázek. Kde podle vás zadavatelé nejčastěji dělají chybu při odhadu, zda jde o jednu velkou, nebo několik malých zakázek?

Předně je třeba podotknout, že správné určení jednoho funkčního celku bývá často poměrně složitou disciplínou. Významnou chybou zadavatelů je redukovat myšlenkové pochody pouze na otázky technické samostatnosti předmětného plnění. Velmi často však hraje zásadní roli záměr a cíl zadavatele, nikoliv samostatnost plnění z provozně-technického hlediska. Množství plnění ob stojí jako samostatná veřejná zakázka z pohledu své nezávislé „provozuschopnosti“, ale nikoliv již z pohledu jednotícího záměru zadavatele.

Samosprávy v zadávací dokumentaci občas chybně uvádějí konkrétní obchodní názvy či značky materiálů a technologií. Jak správně definovat požadavky a posuzovat „rovnocenná řešení“, aby obec nenarušila hospodářskou soutěž?

Toto je častý nešvar zadavatelů, nicméně obvykle nikoliv za účelem zvýhodnění nějakého produktu, materiálu apod., ale čistě z nepozornosti. A platí zde jednoduché pravidlo – pokud není užití obchodního názvu odůvodněno předmětem veřejné zakázky například kompatibilita plnění v IT, je jeho použití vždy závažným porušením zákona, a to nehlédě na výhradu ohledně možnosti použití rovnocenného řešení, kterou zadavatel uvede v zadávacích podmínkách.

Často diskutovaným bodem u rozhodovací praxe ÚOHS u prokazování kvalifikace pomocí subdodavatelů (závazek jiné osoby). Na co by si měly dát obce pozor, když dodavatel garantuje plnění skrze třetí stranu?

Zadavatelé by si měli dát pozor zejména na správné posouzení obsahu a rozsahu závazku jiné osoby dle § 83 zákona o zadávání veřejných zakázek. Tento písemný závazek jiné osoby slouží, zjednodušeně řečeno, k potvrzení skutečnosti, že se jiná osoba bude v dostatečné míře podílet na realizaci předmětu plnění a požadovaná kvalifikace se tak opravdu odrazí reálně při realizaci díla. Pokud jsou jinou osobou u zakázek na služby či stavební práce prokazovány reference (§ 79 odst. 2 písm. a), b) ZZVZ) či požadavky na členy týmu (§ 79 odst. 2 písm. d) ZZVZ), tak platí, že jiná osoba se musí přímo zavázat k realizaci odpovídající části díla a v takovém případě musí písemný závazek obsahovat jednoznačné určení rozsahu zapojení, a to jak věcného, tak finančního. Toto musí zadavatelé od účastníků striktně požadovat.

Když už je smlouva na projekt podepsaná, realita na stavbě či při realizaci si v některých případech vyžádá změny. Jak se dívají auditoři a kontroly Centra pro regionální rozvoj na změny závazků ze smluv a jaké jsou zde nejčastější prohřešky obcí?

Jedná se o velmi zajímavé téma, o kterém často hovoříme i na našich seminářích, jelikož se v obdobné situaci při realizaci díla ocitne snad každý zadavatel. Obecně platí, že zadavatel při provádění změn původní smlouvy nesmí umožnit takzvanou podstatnou změnu. Podstatná změna je pak taková, která ekonomicky zvýhodňuje dodavatele nebo podstatně rozšiřuje rozsah plnění nebo má potenciál ovlivnit soutěž, pokud by byla obsažena již v původních zadávacích podmínkách. Často se setkáváme s nedůvodným prodlužováním termínů plnění spolu s neuplatněním smluvní pokuty. Zadavatelé rovněž poměrně často opomenou vymáhat po dodavateli povinnosti spojené s poskytováním bankovních záruk či pojištění.

Co byste tedy obcím doporučila, aby podobným chybám při realizaci smlouvy co nejlépe předešly?

Jako praktickou pomůcku pro předejití chyb “z nepozornosti” doporučujeme zadavatelům při přípravě zadávacích podmínek vytvořit určitou formu “check listu” pro kontrolu plnění po okamžiku uzavření smlouvy. Takový formulář totiž může zajistit kontinuitu kontroly splnění všech zadávacích a zejména obchodních podmínek. Zadavatelům tak neunikne termín předložení bankovní záruky či okamžik aplikace zádržného.

Pokud je během rozjetého projektu potřeba udělat více práce nebo změnit smluvní podmínky, jaký je nejbezpečnější postup, aby obec nepřišla o dotaci?

Tady bych navázala na to, co už jsem říkala. Zadavatelé se musí vyvarovat provedení podstatné změny závazku ze smlouvy. Je ale potřeba říct, že tahle problematika

je poměrně komplexní a každý případ může být trochu jiný. Proto je vždy důležité posuzovat konkrétní situaci individuálně. Pokud si tedy příjemce dotace není jistý, jestli postupuje v souladu se zákonem o zadávání veřejných zakázek, určitě doporučuji obrátit se na pracovníky Centra. Naši specialisté na kontrolu veřejných zakázek mohou konkrétní postup konzultovat a pomoci zadavateli ujistit se, že postupuje správně.

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže nešetří auditem ani pokutami obce, například za nezákonné dělení zakázek. Může žadatel s vámi konzultovat i konkrétní veřejnou zakázku?

Určitě ano. Pokud se veřejná zakázka týká projektu v některém z programů administrovaných Centrem pro regionální rozvoj, může se na nás žadatel obrátit s žádostí o konzultaci. Právě těmto typům zakázek se věnujeme přednostně a poskytujeme žadatelům a příjemcům podporu tak, aby již při jejich přípravě a následné realizaci předcházeli možným pochybením.

Pokud je zakázka v námi administrovaném programu zároveň přezkoumávána Úřadem pro ochranu hospodářské soutěže, plně respektujeme jeho působnost a následně také závěry či pravomocná rozhodnutí, která v dané věci přijme.

Kdybychom měli rozhovor shrnout do jednoho hlavního doporučení pro zástupce samospráv: Co je tím nejdůležitějším klíčem k tomu, aby veřejná zakázka proběhla hladce, úspěšně a bez finančních korekcí?

Pokud má jít pouze o jedno doporučení, pak doporučuji zadavatelům volit vždy cestu právní jistoty, zejména v právně složitých a výkladově sporných situacích. Zároveň platí, že se zadavatelé mohou kdykoli obrátit na specialisty Centra, kteří jim poskytnou konzultaci a doporučí vhodné kroky k zajištění správného postupu. ■

↑ Helena Miškovičová s ředitelkou komunikace a rozvoje Markétou Reedovou při krájení dortu na konferenci u příležitosti 30. výročí založení Centra pro regionální rozvoj ČR v pražské La Fabrice

foto: sociální síť CRR